

**UCHWAŁA NR XLIV/326/21
RADY MIEJSKIEJ W SKWIERZYNIE**

z dnia 16 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA
GMINY SKWIERZYNA NA LATA 2022-2024**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz 1372 z późn. zm.), w związku z art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust.2 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz.821 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Skwierzyna na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Skwierzyny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Zygmunt Kadłubiński

Załącznik do uchwały Nr XLIV/326/21
Rady Miejskiej w Skwierzynie
z dnia 16 grudnia 2021 r.

„GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY SKWIERZYNA NA LATA 2022-2024”

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Skwierzyna na lata 2022-2024, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego dla Gminy Skwierzyna w latach 2019-2021. Program koresponduje z zapisem w preambule w/w ustawy: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”. Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest jawność działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich osób. Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna dziecka i rodziny. Dziecko i rodzina wymagają wsparcia, szczególnej troski opieki i ochrony. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swojej dorosłości kształtują

społeczeństwo. Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokojenie potrzeb swoich członków, w tym rozwój biologiczny i psychospołeczny. Ponadto jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji oraz kształtowania się osobowości dziecka. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci, mającą ograniczone zasoby własne i możliwości samodzielnego rozwiązania występujących problemów oraz nie potrafiącą przezwyciężyć pojawiających się w systemie rodzinnym sytuacji kryzysowych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia konieczne jest wówczas podjęcie działań interdyscyplinarnych, tj.:

1. diagnoza sytuacji rodziny i jej najbliższego środowiska,
2. analiza przyczyn pojawiających się kryzysów oraz monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych ich wystąpieniem,
3. rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej,
5. dążenie do integracji i reintegracji rodziny.

Odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy, tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale oraz za jej zgodą. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać. Powyższe oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Skwierzyna na lata 2022-2024 jest rozwijanie funkcjonującego w Gminie Skwierzyna spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, w celu

przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny. Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny się opierać na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu będzie się odbywać za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

1. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej .
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi .
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii .
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci .
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
10. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
11. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.

12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
13. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna na lata 2021-2031.
14. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024.
15. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Międzyrzeckim na lata 2021-2023.
16. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030.

2. ZADANIA WŁASNE GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ – USTAWA O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

- b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO W KONTEKŚCIE PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH W RODZINACH

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, która powinna zaspokoić potrzeby każdego z jej członków. Rodzina spełnia m.in. funkcję opiekuńczo – zabezpieczającą zapewniając swym członkom mieszkanie, zaspokojenie potrzeb materialno - bytowych. Niedostatek w rodzinie wywołuje negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny, dochodzi do zaburzenia wielu ważnych funkcji, elementy działalności wychowawczej rodziców mogą odbiegać wówczas od poziomu prawidłowości. Tematykę problemów społecznych na terenie gminy reguluje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skwierzyna.

Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję. Następuje przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją, często występują u dzieci kłopoty z przyswajaniem nauki, prawidłowym funkcjonowaniu w

środowisku, problemy wychowawcze, aż do wkroczenia na drogę przestępstwa. Rodzina problemowa nie spełnia swoich zadań wobec dzieci. W rodzinach zaburzonych brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, prawidłowych relacji pomiędzy członkami rodziny, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą.

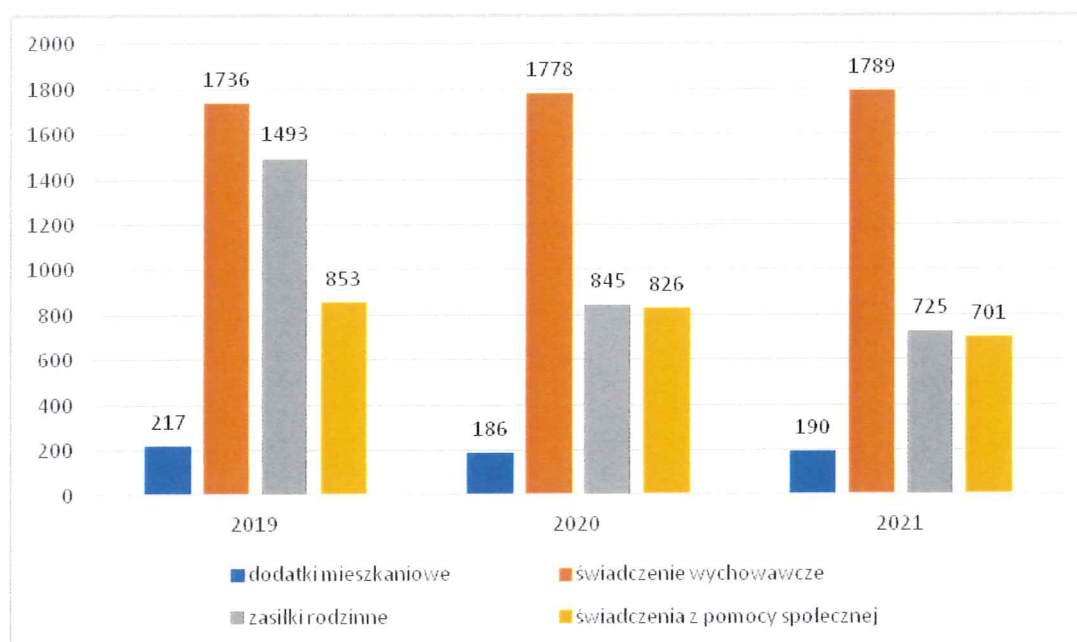
Stosowanie różnego rodzaju wsparcia finansowego pozwala na wzmocnienie rodzin w dążeniu do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz na wzmacnianiu postaw w kierunku przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne zasoby i możliwości. System *świadczeń rodzinnych* jest wsparciem materialnym dla rodzin wychowujących dzieci oraz w sytuacji kiedy w rodzinie znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy. Celem *Świadczenia wychowawczego (500+)*, jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. *Rządowy program „Dobry start” (300+)* służy wsparciu rodzin z dziećmi w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. *Pomoc materialna dla uczniów* umożliwia pokonywanie barier w dostępie do edukacji, wynikającej z trudnej sytuacji materialnej ucznia. *Dodatki mieszkaniowe* to pomoc dla osób mających trudności w utrzymaniu mieszkania (w opłacaniu czynszu, ponoszeniu opłat za energię itp.).

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, gdy rodzina nie będzie mogła zaspokoić niezbędnych potrzeb swych członków. W pomocy społecznej rodzina występuje nie tylko jako świadczeniobiorca, ale także jako podmiot ochrony. Pomoc powinna mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny. Oprócz pomocy materialnej rodzinę otacza się szeroko rozumianym wsparciem, w tym pracą socjalną, wsparciem asystenta rodziny. Podstawą do skonstruowania programu wspierania rodziny, była diagnoza środowiska lokalnego. Diagnozę opracowano w oparciu o

materiały OPS za lata 2019-2021. Przedmiotem diagnozy była sytuacja rodzin objętych wsparciem przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Wykres 1

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, którym zrealizowano świadczenia (w 2021 r. dane na dzień 15.11.)



Z przedstawionych danych wynika, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej jest znacząco niewielka w stosunku do liczby rodzin korzystających z innych świadczeń, największa liczba rodzin korzysta ze świadczenia wychowawczego. Liczba gospodarstw korzystających z dodatku mieszkaniowego od 3 lat utrzymuje się na podobnym poziomie (w 2019 r. było to 217 gospodarstw, w 2020 r. 186, a w 2021 r. 190). Daje się zauważyć tendencję spadkową w przyznawanych na dzieci zasiłkach rodzinnych (w 2019 r. uprawnionych było 1493 dzieci, w 2020 r. 845, w 2021 r. 725). Pobierane świadczenia z pomocy społecznej utrzymują się na podobnym poziomie. W 2019 r. zrealizowano 853 świadczeń, w 2020 r. 826, a w 2021 r. 701; w 2021 r. daje się zauważyć spadek wypłaconych świadczeń z pomocy społecznej w stosunku do lat poprzednich.

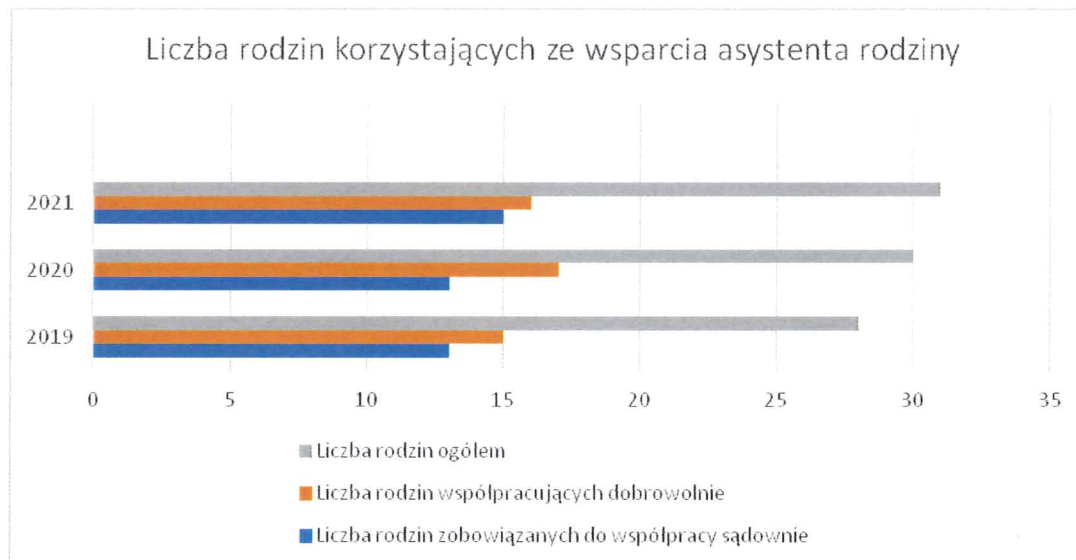
Główne powody przyznawania pomocy

Głównymi powodami przyznawania pomocy były m.in.:

- ubóstwo;
- bezrobocie - trudna sytuacja życiowa będąca wynikiem bezrobocia jest jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy; brak zatrudnienia niewątpliwie wpływa na funkcjonowanie rodziny, jest źródłem problemów i dysfunkcji rodziny;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Wykres 2

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w formie wsparcia asystenta rodziny



Analizując dane przedstawione w wykresie 2, należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2019 – 2021 wzrosła liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, u których głównym powodem jest bezradność w sprawach opiekuńczo –

wychowawczych. Wśród rodzin, są rodziny niepełne i wielodzietne, a także korzystające ze współpracy na podstawie ustawy „Za Życiem”. Wzrosła również liczba rodzin zobligowanych przez sąd rejonowy do współpracy z asystentem rodziny.

4. Analiza wynikająca z przeprowadzonej diagnozy

Z analizy problemów społecznych występujących w rodzinach wynika, że problemy takie jak ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych to problemy, między którymi zachodzi związek przyczynowo – skutkowy, np.: bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków finansowych ale również pogłębienie i nawarstwienie się innych problemów, tj: bezradność, izolacja społeczna, uzależnienia itp. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych dotyczy rodzin z dziećmi niezależnie od ich struktury. Wieloprotblemowe rodziny z dziećmi to rodziny, które mogą mieć jeden lub wiele sprzężonych ze sobą problemów. Wieloprotblemowość nasila się szczególnie w przypadku rodzin niepełnych. Poza wsparciem materialnym i niematerialnym, niezbędne będzie wzmocnienie funkcji rodziny, poprzez umożliwienie dostępu do różnego rodzaju form wsparcia. Należy pamiętać, że brak możliwości zapewnienia wsparcia dziecku i rodzinie w środowisku lokalnym i konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną spowoduje bardzo dotkliwe skutki psychiczne i społeczne. Celem wszystkich działań ma być zapobieganie umieszczeniu dziecka poza rodziną biologiczną oraz wyposażenie rodziny w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z pojawiającymi się problemami i potrzebami. Problemy rodzin mają wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga także zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Należy doprowadzić do współdziałania wszystkich podmiotów powołanych do działań w celu wspierania rodziny.

5. ANALIZA SWOT

Praca z rodziną jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia się na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Problemy rodzin mają często wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga dużej znajomości problemu i zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Przeprowadzenie diagnozy środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych oraz dokonanie analizy dotychczas podejmowanych działań, pozwoliło na sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony systemu wspierania rodzin w Gminie Skwierzyna oraz pozwala na dokonanie oceny zagrożeń jak i szans, które mają znaczący wpływ na całość podejmowanych działań w zakresie wspierania rodziny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty, • dobrze rozwinięta sieć gminnych placówek oświatowych, • bogata oferta zajęć dla dzieci, młodzieży, dorosłych oferowana przez ośrodki kultury i sportu, • dobra współpraca instytucji pracujących z rodzinami, • działanie Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin doznających przemocy w rodzinie, • wsparcie rodziny przez asystenta rodziny oraz zatrudnienie asystentów rodziny w ramach stosunku pracy, • funkcjonowanie placówek instytucji wspierających rodzinę m.in. PPP, OPS, PCPR (powiat), świetlice – placówki wsparcia dziennego, 	<ul style="list-style-type: none"> • bierność i niewielkie zaangażowanie rodzin we współpracę z asystentem rodziny, a w szczególności rodzin zobowiązanych postanowieniem sądu, • stereotyp postrzegania ról w rodzinie, • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny, • brak działań edukacyjnych dla rodziców w formie zajęć warsztatowych „Szkoła dla rodziców”, • wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, • zbyt niskie wynagrodzenia kadry placówek wspierających rodzinę, • niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych, • brak mediatorów rodzinnych, • zbyt długi czas oczekiwania na mieszkanie socjalne dla rodzin niewydolnych wychowawczo, • brak rodzin wspierających, • trudny dostęp do specjalistów z zakresu psychologii i psychiatrii, szczególnie dziecięcych,

	<ul style="list-style-type: none"> • łatwy dostęp do środków psychoaktywnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami, • wzrost świadomości dotyczącej wiedzy na temat wypełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny, • wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, • poprawa funkcjonowania rodziny, • poprawa sytuacji bytowej dziecka, • efektywniejsza współpraca rodzin niewydolnych wychowawczo z pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, • zintensyfikowanie współpracy jednostek pomocy społecznej z Sądem, z Zespołem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, z Komisariatem Policji, z placówkami oświaty, ze służbą zdrowia oraz organizacjami pozarządowymi, • zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, • zwiększenie liczby rodzin zastępczych o charakterze zawodowym, • zintensyfikowanie pomocy kobietom w ciąży i osobom niepełnosprawnym, • rozwój poradnictwa specjalistycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca ilość zadań przekazywanych do realizacji samorządom gminnym w stosunku do możliwości kadrowych, • postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne, • rosnąca liczba rodzin, nie interesujących się dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, • stygmatyzacja placówek wsparcia dziennego dotyczącego rodzin niewydolnych wychowawczo, • wysoka dzietność w rodzinach niewydolnych wychowawczo, • uzależnienia rodziców od alkoholu i środków psychoaktywnych, • znaczny wzrost sięgania przez młodzież i dzieci po dopalacze, • wypalenie zawodowe pracowników instytucji pomocowych, • stereotypowe myślenie rodzin nt. instytucji, organizacji pozarządowych udzielającej wsparcia i pomocy, • wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc, rozpad związków (rozwody, separacje, wyjazd za granicę), • występowanie syndromu „dziedziczenia biedy”, • przerzucenie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje.

6. INSTYTUCJONALNE ZASOBY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY SKWIERZYNA

Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny

Lp.	Nazwa placówki	Rodzaj działania
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkole i przedszkolu, praca socjalna,

		poradnictwo specjalistyczne, aktywizacja społeczno-zawodowa, edukacja rodziców, wspieranie aktywności lokalnej,
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
3.	Placówki oświatowe	Działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie dla rodziców i dzieci.
4.	Zespół Interdyscyplinarny	Wsparcie i pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5.	Placówka wsparcia dziennego - świetlica	Organizowanie czasu wolnego, pomoc w odrabianiu lekcji, pomoc specjalistów.
6.	Skwierzyński Ośrodek Kultury	Zajęcia popołudniowe tj. plastyczne, teatralne, muzyczne.
7.	Ośrodek Sportu i Rekreacji	Zajęcia sportowe.
8.	Placówki ochrony zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
9.	Parafia z terenu gminy Skwierzyna	Działalność charytatywna, promowanie pozytywnego wizerunku rodziny.

7. ODBIORCY PROGRAMU I PLANOWANE EFEKTY

Gminny program wspierania rodziny skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkujących na terenie Gminy Skwierzyna.

Planowane efekty

1. wzmocnienie i rozwój systemu rozwiązywania problemów rodziny,
2. zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny oraz jej członków,
3. integrowanie działań instytucji i podmiotów na rzecz rodziny,
4. promocja oraz kreowanie pozytywnego obrazu rodziny,
5. poprawa funkcjonowania rodziny biologicznej jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka.

8. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE SKWIERZYNA

Nadrzędnym celem podejmowanych działań jest dobro i bezpieczeństwo dzieci, które potrzebują atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia by móc prawidłowo się rozwijać i osiągać przyszłą samodzielność życiową. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Skuteczna pomoc może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji, organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

8.1. Główne założenia systemu wspierania rodziny

- wzmocnienie działań profilaktycznych w rodzinach przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- wprowadzenie różnorodnych form pomocy rodzinom wieloproblemowym,
- wprowadzenie różnorodnych form środowiskowej pomocy w opiece i wychowaniu dzieci,
- doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, organizacji pracujących i działających na rzecz dzieci, młodzieży, rodzin.

8.2. Cele programu wspierania rodziny

Cel główny:

**WSPIERANIE RODZINY PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU
FUNKCJI
OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH**

Cele szczegółowe:

Dla osiągnięcia celu głównego określono cele szczegółowe:

- 1) budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji,
- 4) zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny,
- 5) wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacjach niepowodzeń położniczych.

9. ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Koordinatorem działań związanych z realizacją programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Cel szczegółowy 1

Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Zadania	Realizatorzy/partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.1. Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie, grupy robocze	- liczba rodzin przeżywających trudności objętych wsparciem, - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba rodzin objętych	- zapewnienie instytucjonalnego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności, - wczesne reagowanie na pojawiające się w rodzinie trudności, - zapobieganie pogłębianiu się sytuacji kryzysowych

	<p>Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Skwierzynie</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba rodzin objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba rodzin przeżywających trudności objętych wsparciem, - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem,</p> <p>- liczba rodzin objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba dzieci w rodzinach objętych działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	
1.2. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie,</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Skwierzynie,</p> <p>placówki oświatowe,</p> <p>Placówka wsparcia dziennego – świetlica</p>	<p>- liczba rodzin, w których sytuacja dzieci jest monitorowana, - liczba dzieci, których sytuacja jest monitorowana</p>	<p>- natychmiastowe reagowanie na pojawiające się trudności w rodzinie i zapewnienie rodzinie możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy</p>
1.3. Propagowanie roli asystenta	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie,	- liczba rodzin objętych	- zwiększenie wiedzy rodziców

<p>rodziny i adekwatne do potrzeb zatrudnienia asystentów rodziny</p>	<p>Urząd Miasta w Skwierzynie, Placówki oświatowe</p>	<p>wsparciem asystenta rodziny, - liczba zatrudnionych asystentów rodziny, - liczba rodzin przeżywających trudności, którym przekazano informacje o możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny,</p>	<p>w zakresie prawidłowego wypełniania ról społecznych, - kształtowanie lub wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich - rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, - poprawa funkcjonowania rodziny, - zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zadań realizowanych przez asystentów rodziny</p>
<p>1.4. Interdyscyplinarna współpraca pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie, grupy robocze Pedagogzy szkolni, wychowawcy Personel placówki wsparcia dziennego Kuratorzy społeczni i zawodowi Pracownicy Poradni psychologiczno-pedagogicznej Dzielnicowi z KP Skwierzyna Członkowie Gminnej</p>	<p>- liczba kontaktów nawiązywanych w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, podmiotami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci, - liczba posiedzeń grup roboczych-dot. realizacji działań w zakresie przeciwdziałania</p>	<p>- udzielenie kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie</p>

	<p>Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skwierzynie</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skwierzynie</p>	<p>przemocy w rodzinie z dziećmi,</p> <p>- liczba posiedzeń Zespołu Interd. - dot. realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dziećmi</p>	
1.5. Prowadzenie, wspieranie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	<p>Urząd Miasta Skwierzyna</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie</p>	<p>- liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego</p> <p>- liczba placówek wsparcia dziennego</p>	

Cel szczegółowy 2

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych

Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
2.1. Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Skwierzynie</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>	<p>- liczba rodzin korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców,</p> <p>- liczba osób korzystających z zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych dla rodziców,</p> <p>- liczba dzieci w rodzinach korzystających z zajęć edukacyjnych dla rodziców,</p>	<p>- zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych metod wychowawczych oraz prawidłowej komunikacji w rodzinie,</p> <p>- promowanie, wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich,</p> <p>- podniesienie kompetencji opiekuńczych</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych/ edukacyjnych, - liczba dzieci korzystających z zajęć edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, - liczba podmiotów prowadzących zajęcia edukacyjne, - liczba kampanii społecznych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> i wychowawczych rodziców, - obniżenie ryzyka powielania nieprawidłowych wzorców wychowawczych przez rodziców
<p>2.2. Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawnego • psychologicznego • pedagogicznego • asysty rodzinnej • w zakresie uzależnień • terapii indywidualnej przeciwdziałania przemocy 	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie</p> <p>Urząd Miasta w Skwierzynie</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu</p> <p>Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Skwierzynie</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z poradnictwa, - liczba udzielonych Porad, - liczba podmiotów świadczących specjalistyczne poradnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> - skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistów, - udzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysie, - poprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparcia, - poprawa relacji między członkami rodziny, poprawa sytuacji w rodzinie
2.3. Ustanowienie rodzin wspierających	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie</p> <p>Urząd Miasta w Skwierzynie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającej, - liczba zawartych umów 	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - przekazanie prawidłowych wzorców wychowawczych - wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich

Cel szczegółowy 3

Opieka nad dziećmi z rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji

Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
3.1. Monitorowanie funkcjonowania rodzin, w których zakończył pracę asystent rodziny	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie	- liczba rodzin objętych monitoringiem, - liczba dzieci w rodzinach objętych monitoringiem	- udzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w sytuacji pojawienia się kryzysu, - zabezpieczenie podstawowych potrzeb, w tym bezpieczeństwa dzieciom, - utrwalenie zmian wypracowanych w relacji z asystentem rodziny, - zapewnienie poradnictwa rodzinnego w okresie po zakończeniu realizacji planu pomocy przez asystenta rodziny
3.2. Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie Świetlica – placówka wsparcia dziennego w Skwierzynie Urząd Miasta w Skwierzynie	- liczba rodzin, z których dzieci przebywają w placówkach wsparcia dziennego, - liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego	- zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju intelektualnego i emocjonalnego, - pomoc w odrabianiu lekcji, - rozwój Zainteresowań - organizacja czasu wolnego, dostęp do dóbr kultury
3.3. Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie	- liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną, - liczba rodzin z dziećmi z problemem przemocy w rodzinie objętych	- wsparcie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, - przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, - minimalizowania ryzyka występowania

		pracą socjalną, - liczba rodzin z dziećmi z problemem uzależnienia członka rodziny od alkoholu/środków psychoaktywnych objętych pracą socjalną	ponownych aktów przemocy w rodzinie z problemem uzależnienia członka rodziny od alkoholu/środków psychoaktywnych, - zapewnienie rodzinie możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy
3.4. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.	Instytucje i podmioty zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie	- liczba odbytych szkoleń, - liczba przedstawicieli instytucji, podmiotów biorących udział w szkoleniach	- wzrost kompetencji osób realizujących działania na rzecz rodzin przeżywających trudności
3.5. Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	Urząd Miasta Skwierzyna	- wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	- zapewnienie dzieciom bezpiecznych warunków życia i właściwej opieki

Cel szczegółowy 4

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny

Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
4.1. Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne)	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie Darczyńcy	- liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną - liczba dzieci korzystających z posiłku w szkole i przedszkolu - liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku - liczba rodzin	- poprawa sytuacji materialnej i bytowej rodzin

		<p>z dziećmi korzystających ze świadczeń rodzinnych</p> <p>- liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego</p> <p>- liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego</p> <p>- liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku energetycznego</p>	
4.2. Udzielanie pomocy w formie: stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej oraz specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie	- liczba rodzin/ dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych	
4.3. Udzielanie pomocy rodzinom wielodzietnym	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie	<p>- liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności,</p> <p>- liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny</p>	<p>- poprawa jakości życia rodzin</p> <p>- zwiększenie dostępności do różnego typu usług</p>

Cel szczegółowy 5

Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych

Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
5.1. Praca środowiskowa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin objętych pracą socjalną	- wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej, ułatwienie dostępu do różnorodnych wsparcia i pomocy
5.2. Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu Poradnie laktacyjne Szkoły rodzenia	- liczba rodzin korzystających z poradnictwa psychologicznego, prawnego - liczba rodzin korzystających ze skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin - liczba osób/rodzin biorących udział w zajęciach prowadzonych przez Szkołę Rodzenia, Poradnię laktacyjną	- uzyskanie pomocy specjalistycznej - wzrost wiedzy rodziców w zakresie wypełniania funkcji rodzicielskich: poród, połóg i karmienie
5.3 Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie, dział świadczeń rodzinnych	- ilość rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wys. 4.000 zł - ilość osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia na rzecz opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem	- częściowa poprawa sytuacji materialnej

10. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Skwierzyna na lata 2022-2024 są:

1) środki własne z budżetu gminy;

2) środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programie;

3) środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne, np. środki unijne.

11. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Skwierzyna na lata 2022-2024 są instytucje i podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz inne podmioty realizujące działania na rzecz wspierania rodziny. Przy realizacji Programu współpracować powinny podmioty publiczne oraz podmioty niepubliczne.

12. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych. Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizacja Programu winna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami. Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Skwierzynie, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu. Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz

składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

OCZEKIWANE REZULTATY

Spodziewanymi rezultatami realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Skwierzyna w latach 2022-2024 są:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełniania obowiązków rodzicielskich;
2. Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy w rodzinie, rodzin z uzależnieniami;
3. Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
4. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych;
5. Rozwijanie współpracy instytucji podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

PODSUMOWANIE

Przedstawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Mają na celu również zatrzymać dziecko w jego

rodzynie naturalnej lub umożliwią powrót do niej w razie czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do wspierania rodziny podmiotów, przy współpracy i współdziałaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.